

Přechod z obrany do útoku

Podplukovník Vladimír Ko v á ř

Rozeberu některé způsoby a podmínky přechodu z obrany do útoku na operačním stupni.

Přechod z obrany do útoku bude závislý na:

- situaci, ve které vojska přešla do obrany nebo vedou obrannou operaci,
- vývoji situace v pásmu frontu nebo skupiny frontů při přechodu do útoku,
- možnostech nepřítele, zejména zbraní hromadného ničení a jeho záloh,
- možnosti manévru vlastních vojsk k vytvoření potřebného úderného uskupení.

Vojska mohou přecházet z obrany do útoku v situaci:

1. **kdy byla delší dobu v obraně** např. s cílem šetřit síly a prostředky k zabezpečení útoku na jiném směru, udržet dosažený prostor, zabezpečit bok úderného uskupení;

2. **kdy přešla do obrany jen dočasně v rámci útočné operace**

- a) nedosáhla-li úspěchu při střetném sražení,
- b) když se nepodařilo zmařit nepřátelský protiúder nebo protiútok,
- c) když z různých příčin nebyl útok na daném směru možný nebo účelný;

3. **zahájil-li nepřítel odchod.**

I. Způsoby přechodu z obrany do útoku

1. **Přechod z obrany do útoku v situaci, kdy byla vojska delší dobu v obraně**, není pro naše válčiště typický, ale také jej nemůžeme vyloučit. Bude tedy charakterizován soustředěním dalších sil a prostředků k vytvoření potřebného úderného uskupení a jeho zasazení do útoku, dále nahromaděním dostatečného množství jaderných prostředků, munice a materiálu potřebného k zabezpečení útočné operace. Bude činit také velké nároky na změnu v organizaci velení.

Přestože přechod z obrany do útoku ponese některé prvky z minulých válek, bude charakterizován hlavně novými prvky, a to:

- kratší dobou pro organizaci přechodu z obrany do útoku,
- menší potřebou pozemních vojsk,
- rozhodující úlohou jaderných zbraní,
- možností přechodu do útoku i v době, kdy nepřítel soustředil velké síly k zahájení útoku nebo i v průběhu jeho útoku (viz náčrt 1).

A. Přechod z obrany do útoku, kdy vojska přešla do **obran v rámci útočné operace**, bude v našich podmínkách nejčastější a nejtypičtější. Vojska přecházejí do obrany jen dočasně s cílem **likvidovat dočasnou převahu sil nepřítele** na daném směru, přičemž se nevzdávají natrvalo útočným cílům. Tato možnost je dána zvláštnostmi, za jakých vojska přecházejí do obrany.

Jsou to:

- pásma útoku i obrany zůstávají zpravidla stejná,
- operační složení svazu zůstává stejné a dává tedy možnost organizovat systém obrany odpovídající přechodu do útoku,
- vojska sousedních armád nebo frontů budou zpravidla pokračovat v útočné operaci a tak napomáhat přechodu do útoku,
- vojska jsou materiálně zabezpečena pro útočnou operaci (není-li tato otázka příčinou přechodu do dočasné obrany),
- organizace velení zůstává beze změny.

Tento přechod z obrany do útoku bude charakterizován:

- manévrem sil a prostředků v rámci operačního svazu, v menší míře podřízením nových sil od nadřízeného (pokud mu nebyly při přechodu do obrany nějaké síly a prostředky vyjmuty z podřízenosti),
- vytvořením podmínek pro přechod do útoku již při organizaci obrany,
- přechod z obrany do útoku bude plynulý, bez operační přestávky. Někdy budou dokončovány cíle obrany v průběhu započatého útoku.

3. Při přechodu do útoku, zahájí-li nepřítel odchod, je třeba srazit vojska krytu a přejít do pronásledování s těmi silami, které jsou k dispozici. Rozhodující úlohu zde hraje průzkum. K rychlému přechodu do pronásledování využíváme především druhých sledů a záloh.

II. Vytváření podmínek pro přechod z obrany do útoku

Vytváření podmínek pro přechod do útoku nebude věcí jen velitelů a štábů, kteří jsou dočasně v obraně, ale i nadřízených štábů. Jejich podíl k vytvoření podmínek pro přechod z obrany do útoku bude odpovídat stupni velení. Čím nižší stupeň velení, tím větší část opatření bude připadat na nadřízený orgán. Obecně lze říci, že na operačním stupni budou velitelé vytvářet podmínky pro přechod z obrany do útoku zpravidla samostatně, kdežto na taktickém stupni s pomocí nadřízeného štábu. Přechod do útoku bude převážně otázkou operační.

Zaměřím se především na rozbor podmínek nutných pro přechod do útoku z dočasné obrany — organizované v průběhu útočné operace.

1. Organizace a vedení obrany

Podmínky pro přechod z obrany do útoku musí být vytvářeny již při **organizaci a vedení obrany**. K tomu je třeba splnit určité předpoklady.

Včas se rozhodnout pro obranu, což dává obránci volbu výhodného místa a možnost dobré organizace systému obrany, systému paleb a zátarasů.

Systém organizace obrany a učlenění sil v obraně organizovat tak, aby první sled byl schopen zastavit protiúder nepřítele a donutit ho zasadit druhý sled nebo zálohy. Splnění tohoto úkolu zabezpečit manévrem záloh.

Vyčlenit **silný druhý sled**, který bude tvořit základ úderného uskupení při přechodu do útoku. Ten dosáhneme splánováním širokého manévru sil a prostředků z pasivních úseků, z hloubky a i vyvedením svazků zejména tankových z prvního sledu. Tyto síly se rozmísťují ve větší hloubce a na široké frontě, aby nepřítel neodhalil zámysl k přechodu do útoku, aby byl umožněn široký

manévr hlavních sil na různé směry a zajištěna větší pružnost organizace přechodu do útoku.

Podle časových možností soustředění sil a prostředků může být přechod do útoku zahájen protiútokem, nebo po úspěšném protiúderu (viz **náčrt 2 a 3**).

Správně **volit směr zasazení** úderného uskupení do boku a týlu hlavních sil protiúderného uskupení.

Spojením obranné a následující útočné činnosti je vytvořena další důležitá podmínka — **ničení nepřítele po částech**. Obranou oslabit síly nepřítele, získat přesilu a přechodem do útoku dokončit jejich zničení.

Aktivnosti obrany, tj. zejména

- dovedným využitím atomových úderů a paleb ostatních zbraní k neustálému ničení nepřítele,

- manévrem palbou, silami a prostředky a vytvářením nevýhodných podmínek pro nepřítele,

- smělymi a překvapivými údery před přední okraj. Protizteče nemusí mít za cíl obnovit přední okraj obrany, ale mohou mít i úkol hlubší (viz **náčrt 2**),

- řešením systému obrany tvůrčím způsobem, ne šablonovitě.

Vliv organizace obrany na přechod do útoku ukáží na jednom praktickém příkladu ze cvičení (viz **náčrt 4 a 5**).

Nepřítel v průběhu operace soustředil na křídle frontu značné síly, kterými zamýšlel provést protiúder do boku hlavního uskupení frontu s cílem rozbít jeho hlavní uskupení a tak zastavit jeho další postup. K odražení protiúderu byla přijata dvě řešení. Obě přechodem jedné armády do obrany, ale každé v podstatě jiným způsobem. První řešení (viz **náčrt 4**) dává možnost zastavit protiúder a způsobit nepříteli značné ztráty, ale neumožňovalo plynulé pokračování v útočné operaci, protože:

- většina sil byla zasazena k zastavení protiúderu,

- vytvořený druhý sled měl pasívní úkoly — jen protiúder k ničení vklíněno nepřítele,

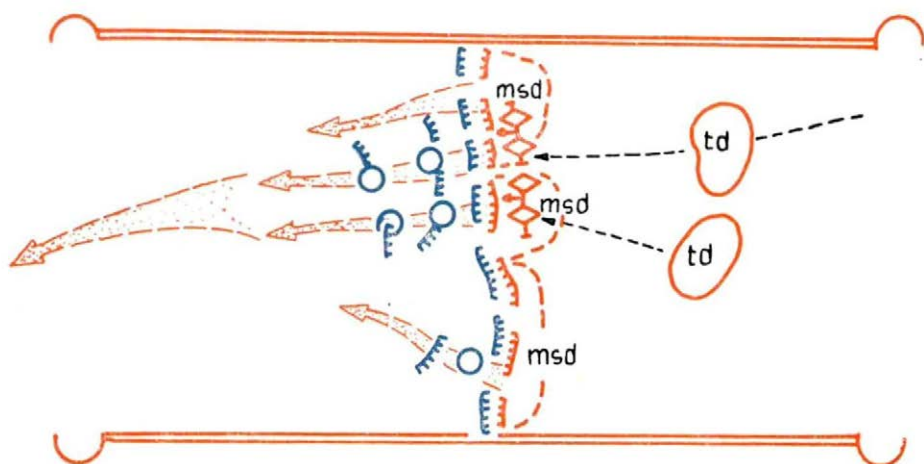
- malá aktivnost obrany.

Druhé řešení (viz **náčrt 5**) odpovídá soudobým podmínkám organizace obrany a zabezpečují plynulý přechod do útoku a zničení sil nepřítele v krátké lhůtě.

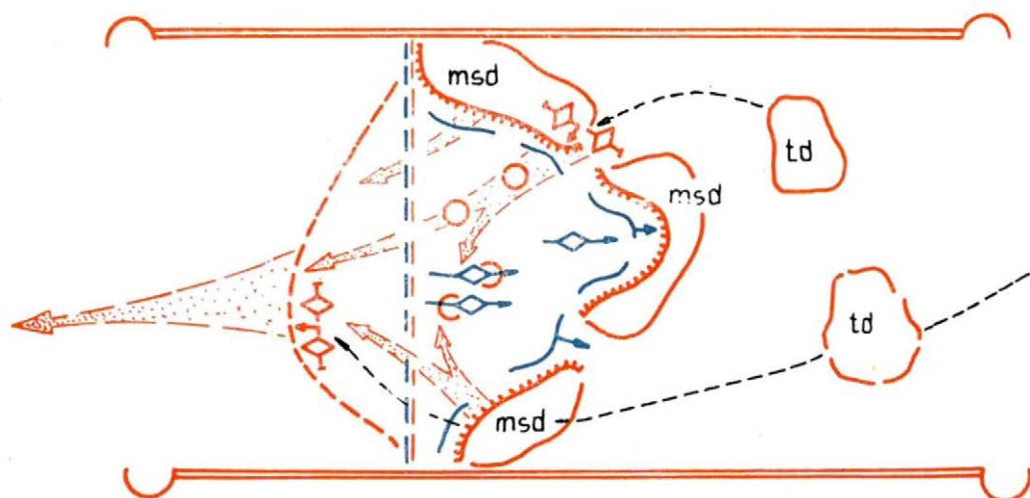
2. Manévr sil a prostředků k vytvoření úderného uskupení. Úderné uskupení se vytváří ze svazků prvního i druhého sledu, svazků vyvedených z pasívních směrů a podřízením nových sil a prostředků. Množství nově podřízených sil bude závislé na situaci, za které vojska přecházejí do obrany i do útoku. Vezmou-li se svazku při přechodu do obrany všechny prostředky, nebude s to samostatně vytvořit výhodné podmínky pro přechod do útoku. Pak mu musí nadřízený přidělit nové síly a prostředky pro vytvoření úderného uskupení. Proto je nutné, aby svazu, který přechází do obrany jen dočasně, byly ponechány dosavadní síly a tím dána možnost organizovat takovou obranu, která zabezpečí získání opětné převahy a plynulý přechod do útoku.

3. Ekonomické a dovedné využití jaderných úderů a včasné zabezpečení svazu jadernou municí. Tuto otázku, i když je prvořadá, nebudu rozebírat, protože zde platí známé zásady o použití jaderných zbraní.

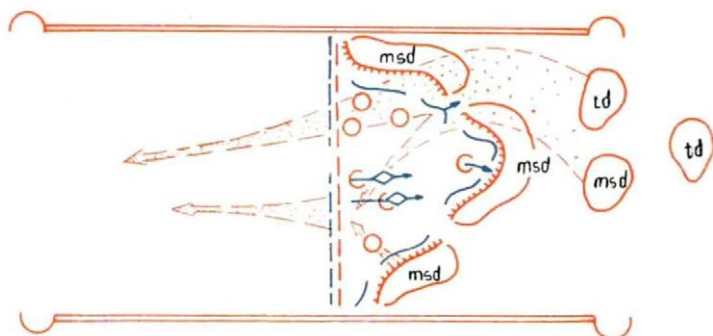
① Přechod z obrany do útoku /varianta/

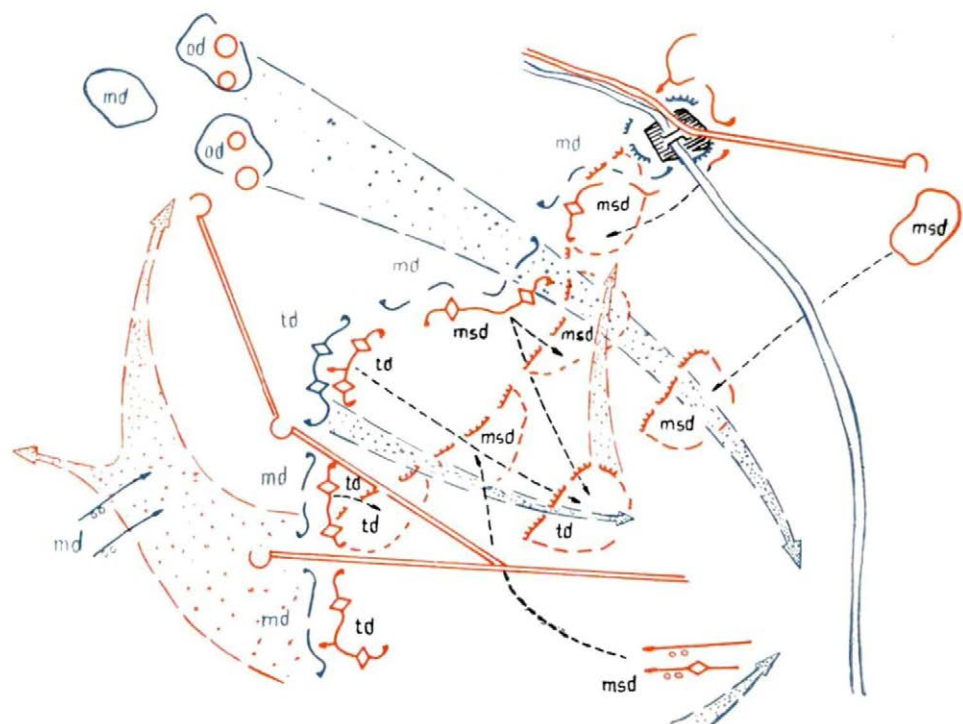
② Přechod z obrany do útoku po úspěšném protiúderu /varianta/

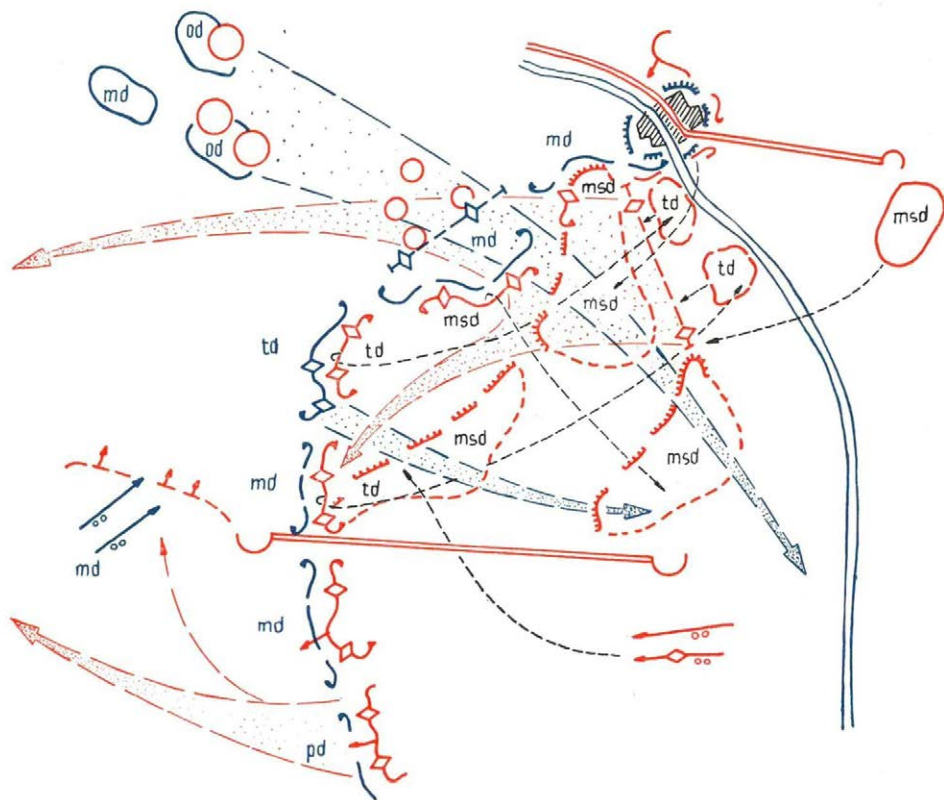
③ Přechod z obrany do protiúderu /varianta/

④ Odražení protiúderu Přechod do útoku není zabezpečen

5 Odražení protiúderu s následujícím pokračováním v útočné operaci

4. **Průzkum** nejen z hlediska obrany, ale přechodu do útoku. Především půjde o získání zpráv na směr protiúderu nebo protiútoky nepřítele. Znalost situace nepřítele je první podmínka správné organizace obrany dávající možnost přechodu do útoku. Pro stanovení útočných cílů, volbu směru hlavního úderu a manévru je důležitá znalost situace nepřítele v nastávajícím útočném pásmu. Kde a kdy vést těžiště průzkumu je závislé na konkrétní situaci a způsobu přechodu do útoku.

5. **Nahromadění materiálních prostředků a munice.** Bylo by účelné udržovat u svazků a svazů takové množství materiálních prostředků a munice, které by zabezpečovalo v krátké době přejít do útoku a nebylo příčinou jeho zdržení. [Tato otázka si vyžádá samostatnou stať od příslušných odborníků.]

6. **Reálnost stanovených úkolů.** Podmínky přechodu do útoku nejsou vytvořeny rozhodnutím nebo rozkazem pro přechod do útoku. K rozhodnutí dospějeme na základě důkladného zhodnocení situace možností nepřítele i vlastních vojsk. V některých případech bude přechod do útoku věcí armády, v jiném případě věcí frontu. Při hodnocení vlastních sil a stanovení nereálných úkolů může způsobit nejen to, že nebudou vytvořeny podmínky pro přechod do útoku, ale nesplní se ani cíle obrany.

7. **Moment překvapení** je dán tím, že připravujeme podmínky pro přechod do útoku již při organizaci obrany nebo v průběhu obrany. Pak je útok pro nepřítele do poslední chvíle utajen a je možno jej zahájit nenadále bez dlouhých příprav. Je zahajován zpravidla když nepřítel vyčerpal nebo zasazuje své druhé sledy. Vzhledem k překvapení nebude nepřítel zpravidla připraven k manévru silami a prostředky k odražení útoku.

8. **Pohotovost vojsk k plnění úkolů obrany** i k přechodu do rozhodného útoku. Ta je dána přípravou velitelů a vojsk již v míru a předcházejícími podmínkami.

Z á v ě r

Přechod z obrany do útoku má v soudobém ozbrojeném zápase velký význam, neboť jedině útokem můžeme porazit nepřítele. Základ úspěšného přechodu z obrany do útoku spočívá **ve vytvoření konkrétních podmínek pro přechod do útoku.** Tento úkol může splnit zpravidla jen operační svaz a proto otázka organizace přechodu z obrany do útoku bude zpravidla otázkou operační. Svazky, útvary a jednotky budou plnit tento úkol v rámci svazu.